

Дубравка Симовић

Београд, Народна библиотека Србије

УДК 025.24:027.54(497.11)

ПРИНЦИПИ СИГНИРАЊА МОНОГРАФСКИХ ПУБЛИКАЦИЈА У ДЕЛУ ОПШТЕГ ФОНДА НАРОДНЕ БИБЛИОТЕКЕ СРБИЈЕ

*„Све књиге (и рукописи) Народне библиотеке морају бити обележене,
уредно заведене, смештене и сређене по захтевима савременог
библиотекарства“*

(Чл. 12 Закона о Народној библиотеци из 1901.године)

Ово разматрање представља покушај систематизације уноса локацијских података о стању фонда у каталожке записе у складу са одредбама Формата СОМАРС/Н¹⁾, односно уједначавање лисног и електронског каталога у сегменту сигнатурних ознака. Потреба за оваквом анализом проистекла је из неуједначеног и нецеловитог приступа овој проблематици у периоду успостављања и ажурирања електронске библиографске базе података Народне библиотека Србије и формирања кооперативног каталога СОВІВ. SR. Посебно је постала актуелна интензивирањем ретроспективног уноса библиографских података са каталожких јединица као и ретроспективном конверзијом записа из штампаног каталога Библиотеке која је у току.

Систем по коме ће се слагати и распоређивати библиотечка грађа оним редом како буде пристизала утврђује се приликом самог формирања библиотеке. У библиотечној пракси примењују се, углавном, два система смештаја публикација на полицама. Један је према садржају (систем наука или стручни распоред) а други је формални, према спољњем изгледу, облику или величини публикација (висина хрпта). Постоје и системи који се ређе примењују (према начину набавке, према инвентару или њему сличним регистрима). Који систем

ће бити одабран зависи од типа библиотеке (њене улоге, састава и величине књижног фонда као и приступа читалаца публикацијама). Сваки од наведених система има своје добре и лоше стране. При одлучивању главну улогу имају практични разлози.

При смештају књига по величини (висини хрпта) практични разлози наводе на то да се изради шема са што мање разлика у висини појединих група и да се направи добра селекција библиотечке грађе. У великим библиотекама то значи да се од књига одвоје документациони материјал (брошуре привременог, обично информативног карактера) и приручници које је драгоцено држати у слободном приступу, сигниране према струкама.

У одабраном простору за смештај потребно је израдити одговарајући распоред појединих група унутар којих ће бити разврстане књиге. Свака од тих група мора бити обележена неком алфанумеричком ознаком (римским бројем или словом) а унутар појединих група се ређа библиотечки материјал по редним бројевима исписаним арапским цифрама.

У Народној библиотеци Србије дугогодишња пракса је несистематски смештај библиотечког материјала, смештај на основу спољашњег, формалног обележја – по формату, односно по инвентарном броју.

То је смештај библиотечке грађе у оквиру одређених формата а по редоследу пристизања, тзв. апсолутни нумерус куренс или *numerus signens in continuo* – број који тече. Ово је најекономичнији начин смештаја када се рукује веома великим бројем публикација. Општи фонд монографских публикација у Народној библиотеци Србије је тако и сређен.

Године 1863. Библиотека је пресељена у Капетан Мишино здање. Књиге су смештене у два магацина и први пут сложене по формату и унутар њега по текућем броју. Истом приликом оформљена је и читаоница са приручном литературом. 1901. године донет је Закон о Народној библиотеци, који је ступио на снагу 1902. године. Истовремено са израдом Закона радила су се „Правила о унутрашњем уређењу и реду у Народној библиотеци“. Правилима су детаљно описани стручни библиотечки послови. Прецизно су наведени сви послови везани за пријем и инвентарисање библиотечке грађе. Књиге су подељене у пет формата (велики фолио, фолио, кварт, осмина и дванаестина), а формат се бележио иза сталне нумере књиге у облику разломка.

„Чл. 41: Библиотекар ће се старати да се књиге обележе (жигошу), запишу, заведу и укориче чим дођу, да се по полицама разместе и сложе, и да спискови књига и каталози буду уредни и тачни. Књиге се у полицама ређају по формату.“

Према овим правилима радило се до априла 1941. године, а затим наставило и после Другог светског рата све до данашњих дана.

СИГНАТУРЕ МОНОГРАФСКИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Након поуздане провере, одређује се врста примерка у који ће се ставити публикација. Најпре се попуњава први примерак, затим музејски, па дупликат, па други примерак (могу бити 4 друга примерка, односно највише 7 примерака исте публикације у фонду). Следи физичка обрада публикација²⁾, па њихово завођење у материјални инвентар³⁾ одређеног вида набавке и, потом, сигнирање.

Приликом сигнирања монографских публикација потребно је водити рачуна да се на истом месту нађу: сви делови једног дела, изабрана/сабрана дела једног аутора уколико су изашла у једном низу и делови су нумерисани, сви делови једне издавачке целине која излази у низу нумерисаних свезака.

Свака нова библиографска јединица која, у складу са усвојеним принципима селекције припада општем фонду, добија нову сигнатуру. Нова сигнатура се додељује сваком првом и сваком поновљеном или доштампаном издању исте публикације или, уколико постоји разлика у години издавања, издавачу, штампару, језику, писму, тексту, броју страна, повезу, тиражу, односно када постоји било која друга разлика на самој публикацији.

Унутар сабраних/изабраних дела која су издата у нумерисаном низу публикације могу да се разликују у појединим подацима, али издавач мора бити исти да би се књиге сигнирале истом сигнатуром.

Дупликатом, односно следећим примерком неке публикације, сматра се примерак истог дела који се са I примерком подудара у свим елементима библиографског описа.

Сигнатура се састоји од ознаке за формат⁴⁾ (римски број), текућег броја и, по потреби, ознаке за том, свеску, коло ... (арапски и римски бројеви, словне ознаке).

На публикацијама сигнатура се исписује на маркици и на полеђини насловне стране изнад печата.

На каталошкој јединици сигнатура се исписује исто као и на књизи.

У систему узајамне каталогизације **COBISS** сигнатура се уписује у поље **996 – подаци о стању фонда**, према формату **COMARC/H**. Утврђени редослед исписаних елемената сигнатуре и њихов правилан унос је од изузетног значаја. Од правилно исписаних података зависи имплементација свих врста исписа у којима се они појављују (каталошке јединице, налепнице, инвентарне књиге и сл.) као и у **COBISS/OPAC**-у намењеном корисницима.

d – сигнатура

f - формат

n - текући број

s - нумерисање у сигнатури

x - ознака дела

Пример:

На публикацији и каталошкој јединици	II 404165
У каталошком запису	Љ/п404165

Публикације у више делова

Сви томови истог наслова имају исту сигнатуру, а за сваки том се иза косе црте уписује појединачни број (сигн. /број тома).

Уколико сваки том има свој карактеристичан наслов, у пољу 996d се уписује испред броја тома ознака **s**.

Пример 1.

001 [a]c - исправљени zapis [b]a - tekstualna građa, štampana [c]m - monografska publikacija [d]0 - nema hijerarhijskog odnosa [7]ba - latinica [y]180443143

010 [a]86-80135-40-2

100 [c]2002 [h]sec - srpski (ćirilica)

1010 [a]scr - srpski (latinica)

102 [a]yug - Jugoslavija [b]sr - Srbija [a]bih - Bosna i Hercegovina [b]rs - Republika Srpska

105 [a]d - grafički prikazi [b]j3 - udžbenik za više i visoke škole

2000 [a]Osnovi automatike [h]Deo 3 [i]Komponente sistema automatskog upravljanja [f] Čedomir Milosavljević

210 [a]Niš [c]Elektronski fakultet [a]Srpsko Sarajevo [c]Elektrotehnički fakultet [d]2002 [e]Niš [g]Petrograf

215 [a]V, 238 str. [c]graf. prikazi [d]24 cm

2251 [a]Edicija Osnovni udžbenici [f][Elektronski fakultet, Niš]

3001 [a]Slika autora

3001 [a]Tiraž 300

320 [a]Bibliografija: str. 231-234

320 [a]Registar.

6061 [a]Sistemi automatskog upravljanja

675 [a]681.58(075.8) [c]681.5 - Automatska kontrola. Kontrolni sistemi. Kibernetika i tehnologija automatizacije

700 1[a]Milosavljević [b]Čedomir S. [4]070 - autor

992 [b]0105p050,0105kp058,0105p074,0207i777,02obs225,02obsm225,d02062,df, dr,dbgb,dbl,dns,dpr,dct,djbi,inz,0207nd056,0210knd048,0210pc074,

- 996 1[d]f2\452950\s3 [f]100207737 [o]20020704 [q]2 - u obradi [v]d - obavezni primerak [w]a - sopstveni fond [2]p02062sr - štamparije Srbije
- 996 1[d]f2\452950\s3\dm [f]100207738 [o]20020704 [v]d - obavezni primerak [w]a - sopstveni fond [2]p02062sr - štamparije Srbije

Пример 1.1

II 452950/3 m

МИЛОСАВЉЕВИЋ, Чедомир С.

Osnovi automatike. Deo 3,
Komponente sistema automatskog
upravljanja / Čedomir Milosavljević . -
Niš : Elektronski fakultet ; Srpsko
Sarajevo : Elektrotehnički fakultet,
2002 (Niš : Petrograf). - V, 238 str.
: graf. prikazi ; 24 cm. - (Edicija
Osnovni udžbenici / [Elektronski
fakultet, Niš])
Slika autora. - Tiraž 300. -
Bibliografija: str. 231-234. - Registar.

ISBN 86-80135-40-2

a) Системи аутоматског управљања

681.58(075.8)

100207737, 100207738

COBISS.SR-ID 91711244

Уколико појединачни том нема свој карактеристичан наслов, у пољу 996д се испред броја тома ставља ознака **ж**.

Пример 2.

- 001 [a]n - novi zapis [b]a - tekstualna građa, štampana [c]m - monografska publikacija [d]0 - nema hijerarhijskog odnosa [7]cb - ćirilica - srpska
- 010 [a]86-903325-0-2 [b]broš.
- 100 [c]2002 [h]scc - srpski (ćirilica)
- 1010 [a]scc - srpski (ćirilica)
- 102 [a]yug - Jugoslavija [b]sr - Srbija
- 105 [a]a - ilustracije

- 2000 [a]Југоисточна Србија у периоду српске националне револуције
[c]1804-1878 [f]Борислава Лилић
- 210 [a]Београд [c]Институт за политичке студије [d]2002 [e]Пирот [g]Пиком
215 [a]2 књ. (242; 318 стр.) [c]илустр. [d]24 cm
- 3001 [a]Тираж 100
- 3001 [a]Напомене уз текст.
- 3200 [a]Библиографија: књ. 2, стр. 269-301
- 3200 [a]Регистри.
- 6071 [a]Србија, југоисточна [x]Историја [z]1804-1878
- 675 [a]94(497.11) „1804/1878” [c]94(497.1) - Југославија, историја (до 1991)
- 700 1[a]Лилић [b]Борислава [4]070 - аутор
- 992 [b]0206p059,0206p075,0305i022,p03x62,B03M2,0305nd045,
- 996** [1]df2n465228x1 [f]200301839 [o]20030513 [q]2 - у обради
[r]преусмерено из размene [v]c - поклон [w]a - сопствени фонд
- 996** 1[d]f2n465228x2 [f]200301841 [o]20030515 [v]c - поклон [w]a - сопствени
фонд [r]Преусмерено из размene

Пример 2.1

II 465228 m

ЛИЛИЋ, Борислава

Југоисточна Србија у периоду српске
националне револуције : 1804-1878 /
Борислава Лилић. - Београд : Институт за
политичке студије, 2002 (Пирот :
Пиком). - 2 књ. (242; 318 стр.) :
илустр. ; 24 cm

Тираж 100. - Напомене уз текст. -
Библиографија: књ. 2, стр. 269-301. -
Регистри.

ISBN 86-903325-0-2 (брош .)

а) Србија, југоисточна - Историја -
1804-1878

94(497.11)”1804/1878”

200301839/1, 200301841/2

COBISS.SR-ID 99643148

Нумерисане издавачке целине

Нумерисане издавачке целине се сигналирају тако да свака има своју сигнатуру, а колекцијски број појединачне књиге се уписује иза косе црте. У пољу 996d се после косе црте, а испред броја, ставља ознака **s**.

Пример 3.

- 001 [a]c - исправљени zapis [b]a - tekstualna građa, štampana [c]m -
monografska publikacija [d]0 - nema hijerarhijskog odnosa [7]ba - latinica
[y]842504
100 [c]1978 [h]scc - srpski (ćirilica)
1011 [a]scr - srpski (latinica) [c]ger - nemački
102 [a]yug - Jugoslavija [b]sr - Srbija
105 [a]y - publikacija nije ilustrovana
2000 [a] Žargon autentičnosti [c]o nemačkoj ideologiji [f]Theodor W. Adorno
[g][preveo Davor Rodin]
210 [a]Beograd [c]Nolit [d]1978
215 [a]210 str. [d]20 cm
2252 [a]Biblioteka Sazvežđa [v]64
3001 [a]Prevod dela: Jargon der Eigentlichkeit
3001 [a]Str. 9-43: Adornova kritika ideološke funkcije govora / Davor Rodin.
60001 [a]Hajdeger [b]Martin [f]1889-1976675 a316.75(430)
6061 [a]Ideologija [y]Nemačka
6061 [a]Nemačka filozofija [6]11
675 [a]316.75(430)
675 [a]1(430)
675 [a]929:14 Hajdeger M.
700 1[a]Adorno [b]Teodor
7020 1[a]Rodin [b]Davor [4]730 - prevodilac [4]912 - * autor predgovora --
vidi 080
900 3[a]Adorno [b]Theodor
9661 [a]filozofija, nemačka [6]11
992 [b]9309X055,9311x075,9312b061,
9960 1[d]f2\152738\s64

Пример 3.1

II 152738/64

АДОРНО, Теодор

Žargon autentičnosti : o nemačkoj
ideologiji / Theodor W. Adorno ; [preveo

Davor Rodin]. - Beograd : Nolit, 1978.
- 210 str. ; 20 cm. - (Biblioteka
Sazvežđa ; 64)

Prevod dela: Jargon der Eigentlichkeit
. - Str. 9-43: Adornova kritika ideološke
funkcije govora / Davor Rodin.

а) Идеологија - Немачка б) Немачка
филозофија

316.75(430)
1(430)

929:14 Hajdeger M.

COBISS.SR-ID 18728204

Коло и свеска

Нумеричка ознака кола наводи се у сигнатури, иза косе црте римским бројем

/П2 на публикацији и каталожкој јединици

\sII, 2 у каталожком запису

Пример 4.

001 [a]c - ispravljени zapis [b]a - tekstualna građa, štampana [c]m -
monografska publikacija [d]0 - nema hijerarhijskog odnosa [7]cb -
ćirilica - srpska [y]74127367
010 [a]86-82345-04-8
100 [c]1994 [h]sec - srpski (ćirilica)
1010 [a]scr - srpski (latinica)
102 [a]yug - Jugoslavija [b]sr - Srbija
105 [f]g - poezija
2000 [a]Godina prva, dan prvi [f]Dušan Čolović
205 [a][1. izd.]
210 [a]Beograd [c]Rivel [d]1994 [c][Zemun [g]Metem]
215 [a]72 str. [d]21 cm
2252 [a]Biblioteka "Vreme i čovekov znak" [h]kolo 2 [v]knj. 2
3001 [a]Slika autora
3001 [a]Tiraž 500.
675 [a]886.1/.2-1

700 1[a] Čolović [b]Dušan
992 [b]9404p058,9404p077,9404rs002,9407nd058,9407pc073
9960 1[d]f2\п405499\sII, 2 [f]199400865

Пример 4.1

II 405499/II, 2

ЧОЛОВИЋ , Душан

Година прва, дан први / Душан
Чоловић . - [1. изд.]. - Београд :
Ривел, 1994 ([Земун : Метем]). - 72
стр. ; 21 см. - (Библиотека "Време и
човеков знак". коло 2 ; књ. 2)

Слика аутора. - Тираж 500.

ISBN 86-82345-04-8-886.1/2-1

199400865

COBISS.SR-ID -25500428

Година и свеске у оквиру година

Када нумерацију издавачке целине чине ознака године и број свеске, у сигна-
тури се иза косе црте наводи најпре ознака године, а затим нумеричка ознака
свеске:

На публикацији и каталожкој јединици   /1976 2
У каталожком запису   \s1976, 2

Пример 5

001 [a]c - исправљени zapis [b]a - tekstualna građa, štampana [c]m -
monografska publikacija [d]0 - nema hijerarhijskog odnosa [7]cb -
ćirilica - srpska [y]118979079,120182023
100 [c]1976 [h]sec - srpski (ćirilica)
1010 [a]sec - srpski (ćirilica)
102 [a]yug - Jugoslavija [b]sr - Srbija [b]vj - Vojvodina
105 [a]y - publikacija nije ilustrovana [f]f4 - basne
2001 [a]Basne [e]od Ezopa do Terbera [f][izbor i pogovor Milivoje Jovanović
[g]didaktičko-metodička aparatura Biserka Jovanović]

210 [a]Београд [c]Nolit [d]1976 [e]Subotica [g]Birografika
215 [a]182 str. [d]17 cm
2252 [a]Lektira za V razred osnovne škole [v]1976, kw. 2
3001 [a]Razgovor o basnama: str. 167-169
3001 [a]Pogovor: str. 171-178
3001 [a]Rečnik manje poznatih reči i izraza: str. 179-180.
675 [c]821 - Svetska književnost. Antologije. Čitanke [a]821-342(082.2)
7020 1[a]Jovanović [b]Milivoje [4]080 - autor uvoda
7020 1[a]Jovanović [b]Biserka [4]080 - autor uvoda
992 [b]02ax82,0210ax054,0210kax051,0210mc077
9960 1[d]f2\153148\1976, 2 [f]197611418

Пример 5.1

II 153148/1976, 2

BASNE : од Езопа до Тербера /
[избор и поговор Миливоје Јовановић ;
дидактчко-методичка апаратура Бисерка
Јовановић]. - Београд : Нолит, 1976
(Суботица : Бирографика). - 182 стр. ;
17 cm . - (Лектира за V разред основне
школе ; 1976, књ. 2)

Разговор о баснама: стр. 167-169. -
Поговор: стр. 171-178. - Речник мање
познатих речи и израза: стр. 179-180.

821-342(082.2)

197611418

COBISS.SR-ID 101526284

Приликом сигнирања публикација на страним језицима које припадају нумерисаним издавачким целинама нумерација се занемарује и свака публикација добија нову сигнатуру. У каталожном запису, у пољу 225а, се види да је реч о нумерисаној издавачкој целини. Изузетак чине славистичке колекције, као и мањи број оних за које се појединачно донесе одлука да ће се чувати као целине.

Ограничени низови

Појединачни томови који припадају нумерисаним ограниченим низовима (сабрана дела, целокупна, изабрана дела и сл.) сигнирају се на исти начин као и издавачке целине.

Пример 6

- 001 [a]c - исправљени zapis [b]a - tekstualna građa, štampana [c]m -
monografska publikacija [d]0 - nema hijerarhijskog odnosa [e]48322828
[7]ba - latinica
100 [c]1996 [h]scc - srpski (ćirilica)
1010 [a]scr - srpski (latinica)
102 [a]yug - Jugoslavija [b]sr - Srbija
105 [a]y - publikacija nije ilustrovana
2000 [a]Lingvistika o čoveku [f]Ranko Bugarski
210 [a]Beograd [c] Čigoja štampa [c]XX vek [d]1996 [e]Beograd [g]Čigoja
štampa
215 [a]218 str. [d]20 cm
2252 [a]Sabrana dela [f]Ranko Bugarski [v]knj. 3
3001 [a]Prema uvodnoj napomeni, ovo je preštampano 2., dopunjeno izd. iz
1983. sa manjim izmenama
3001 [a]Tiraž 500
320 [a]Bibliografija: str. 213
320 [a]Registar.
6061 [a]Lingvistika
675 [a]801 [c]fik - fiktivni kod
700 1[a]Bugarski [b]Ranko 4070 - autor
992[b]9608p042,9702nd044,9701knd041,9702m030,sc97x3,9702pc070,rs97x73,rs97
x76,sc98x20,rs98x42,rs98x45,rs98x48,sc99x15,ROB99,rs99x124,rs00x20,sc00x25,sc
00x26,sc00x27,sc00x30,sc00x38,sc00x49,sc00x53,sc01x37,sc03x3,0305hnd050,
99601df2\m419403\3 [f]199608160

Пример 6.1

II 419403/3

БУГАРСКИ, Ранко

Lingvistika o čoveku / Ranko
Bugarski. - Beograd : Čigoja štampa :

XX век, 1996 (Београд : Ћигоја
штампа). - 218 стр. ; 20 cm. - (Sabrana
dela / Ranko Bugarski ; knj. 3)

Prema uvodnoj napomeni, ovo je
preštampano 2., dopunjeno izd. iz 1983. sa
manjim izmenama. - Tiraž 500. -
Bibliografija: str. 213. - Registar.

а) Лингвистика

801

199608160

COBISS.SR-ID 117309959

Хијерархија у више нивоа

Када вишетомна публикација припада нумерисаној издавачкој целини
сигнира се исписивањем више нумеричких ознака у оквиру једног сигнатурног
броја.

Пример 7

001 [a]c - исправљени zapis [b]a - tekstualna građa, štampana [c]m -
monografska publikacija [d]0 - nema hijerarhijskog odnosa [7]ba -
latinica
010 [a]3-487-10873-9
010 [a]3-487-10874-7 [b]bd. 1
010 [a]3-487-10875-5 [b]bd. 2
010 [a]3-487-10876-3 [b]bd. 3
100 [c]1999 [h]scr - srpski (latinica)
1010 [a]lat - latinski [a]ger - nemački
102 [a]deu - Nemačka
105 [a]y - publikacija nije ilustrovana
2000 [a]Isagoge Historico-Theologica ad Theologiam Universam Singulasque
cius Partes, Novis Supplementis Auctior [f]Johann Franz Budde [g]mit
einer Einleitung von Leonhard Hell
210 [a]Hildesheim [c]Georg Olms [d]1999
215 [a]3. Bd.(X, 1560, 194 str.) [d]22 cm

- 2251 [a]Gesammelte Werke [f]Johann Franz Budde [v]Bd. 8
2251 [a]Historia Scientiarum [i]Fachgebiet Philosophie
3001 [a]Einleitung: Bd. 1, str. I-X
3001 [a]Tekst štampan dvostubačno
320 [a]Napomene i bibliografske reference uz tekst.
6061 [a]Teologija
6061 [a]Moralna teologija [6]01
675 [c]23 - Religije poreklom sa Indijskog potkontinenta. Hindu religija
u najširem smislu [a]23
675 [a]241 [c]24 - Budizam
700 1[a]Budde [b]Johann Franz [4]070 - autor
7021 1[a]Hell [b]Leonhard [4]080 - autor uvoda
9661 [a]teologija morala [6]01
992 [b]0111i032,p01x37,p01x38,0204nd051,0205mc068,0206nd051,0207mc064,
996 1[d]f2n502521s8x1 [f]200102030 [o]20011102 [q]2 - u obradi [v]c -
poklon [r]Olms, Hildesheim
996 1[d]f2n502521s8x2 [f]200102031 [o]20020618 [q]2 - u obradi [v]c -
poklon [r]Olms, Hildesheim
996 1[d]f2n502521s8x3 [f]200102032 [o]20020618 [q]2 - u obradi [v]c -
poklon [r]Olms, Hildesheim

Пример 7.1

II 502521/8

BUDDE, Johann Franz

Isagoge Historico-Theologica ad
Theologiam Universam Singulasque eius
Partes, Novis Supplementis Auctior /
Johann Franz Budde ; mit einer Einleitung
von Leonhard Hell. - Hildesheim : Georg
Olms, 1999. - 3. Bd.(X, 1560, 194 str.)
; 22 cm. - (Gesammelte Werke / Johann
Franz Budde ; Bd. 8) (Historia
Scientiarum. Fachgebiet Philosophie)

Einleitung: Bd. 1, str. I-X. - Tekst
štampan dvostubačno. - Napomene i
bibliografske reference uz tekst.

ISBN 3-487-10873-9

ISBN 3-487-10874-7 (bd. 1)

ISBN 3-487-10875-5 (bd. 2)

ISBN 3-487-10876-3 (bd. 3)

1. Hell, Leonhard

а) Теологија б) Морална теологија

23

241

200102030/1, 200102031/2, 200102032/3

COBISS.SR-ID 94750988

Различита издања исте публикације у оквиру нумерисане издавачке целине обележавају се малим ћириличним словом:

	На публикацији и каталошкој јединици	У каталошком запису
II изд. – а	II 154639/4а	f2\n154639\s4a
III изд. – б		
IV изд. – в		
V изд. – г	II 318718/4г	f2II\n318718\s4g
VI изд. – д		
VII изд. – њ	II 152965/6ђ	f2\n152965\s6đ

Различити наслови нумерисани **истим** колекцијским бројем означавају се великим ћириличним словом:

На публикацији и каталошкој јединици	У каталошком запису
II 425516/2	f2\n425516\s2
II 425516/2А	f2\n425516\s2A

Пример 8

001	[a]c - ispravljени zapis [b]a - tekstualna građa, štampana [c]m - monografska publikacija [d]0 - nema hijerarhijskog odnosa [7]cb - ćirilica - srpska [y]114661639
010	[a]86-82501-11-2
100	[c]1996 [h]sec - srpski (ćirilica)
1010	[a]sec - srpski (ćirilica)
102	[a]yug - Jugoslavija [b]vj - Vojvodina [b]sr - Srbija
105	[a]a - ilustracije [f]g - poezija

- 2000 [a]Pesme iz crvenih tramvaja [e]zbirka poezije [f]Vojislav Todorović
205 [a][1. izd.]
210 [a]Beograd [c]Kvit podium [c]Književna zajednica „Zvezdara” [d]1996
[c]Novi Sad [g]Forum
215 [a]122 str. [d]22 cm
2252 [a]Edicija „Otkos” [v]knj. br. 2
3001 [a]Slika autora
3001 [a]Tiraž 1000
3001 [a]Str. 117: Reč izdavača / Dragan Nikodijević
3001 [a]Na presavijenom delu kor. lista beleška o autoru.
675 [a]886.1-1
700 1[a]Todorović [b]Vojislav
7020 1[a]Nikodijević [b]Dragan [4]901 - pisac recenzija
992 [b]9609p052,9609kp048,9609p077,9803i023,98obo11,98obom11,
9803nd044,9803pc077,
9962 1[d]f2n425516s2 f199801495 [o]19980310 [q]2 - u obradi [v]d - obavezni
primerak [w]a - sopstveni fond [2]p9711ns -

Пример 8.1

II 425516/2

ТОДОРОВИЋ , Војислав

Песме из црвених трамваја : збирка
поезије / Војислав Тодоровић . - [1.
изд.]. - Београд : Квит подиум :
Књижевна заједница „Звездара”, 1996
(Нови Сад : Форум). - 122 стр. ; 22
см. - (Едиција „Откос” ; књ. бр. 2)

Слика аутора. - Тираж 1000. - Стр. 117:
Реч издавача / Драган Никодијевић . - На
пресавијеном делу кор. листа белешка о
аутору.

ISBN 86-82501-11-2

886.1-1

199801495

COBISS.SR-ID -49013260

Пример 9

- 001 [a]c - исправљени zapis [b]a - tekstualna građa, štampana [c]m - monografska publikacija [d]0 - nema hijerarhijskog odnosa [7]cb - ćirilica - srpska [y]153706247
- 010 [a]86-82501-22-8
- 100 [c]1998 [h]sec - srpski (ćirilica)
- 1010 [a]sec - srpski (ćirilica)
- 102 [a]yug - Jugoslavija [b]sr - Srbija
- 105 [a]y - publikacija nije ilustrovana [f]a - roman
- 2000 [a]Vrnjačka elegija [e]roman [f]Ljubomir Vojić**
- 205 [a][1. izd.]
- 210 [a]Beograd [c]Kvit podium [d]1998 [c]Vrnjačka Banja [g]Termograf
- 215 [a]158 str. [c]slika autora [d]21 cm
- 2252 [a]Edicija Otkos [v]knj. 2**
- 3001 [a]Tiraž 1000
- 3001 [a]Na presavijenom delu kor. lista beleška o autoru.
- 675 [a]886.1-31
- 700 1[a]Vojić [b]Ljubomir
- 992 [b]9807p048,9807p077,0002i010,00obs14,00obsm14,d00012,dns,dct,dpr,djbi,0002nd043, 0002pc073,
- 9962 1[d]f2n425516s2A [f]100000321 [o]20000208 [q]2 - u obradi [v]d - obavezni primerak [w]a - sopstveni fond [2]p00012sr -**
- 9960 1[d]f2n425516s2A\dm [f]100000322 [o]20000208 [v]d - obavezni primerak**
- [w]a - sopstveni fond [2]p00012sr -

Пример 9.1

II 425516/2A m

ВОЈИЋ , Љубомир

Врњачка елeгија : роман / Љубомир
Војић . - [1. изд.] . - Београд : Квит
подиум, 1998 (Врњачка Бања :
Термограф) . - 158 стр. : слика аутора ;
21 см. - (Едиција Откос ; књ. 2)

Тираж 1000. - На пресавијеном делу кор.
листа белешка о аутору.

ISBN 86-82501-22-8
886.1-31

100000321, 100000322

COBISS.SR-ID -66088716

Обележавање примерака

Једна каталожка јединица (каталожки запис) заступа више физичких јединица (примерака) одговарајуће публикације тиме што је поље 996 поновљиво.

На публикацији се примерак обележава одређеном бојом маркице и одговарајућим печатом.⁵⁾

Примерци се у каталожком запису обележавају тако да се после свих елемената сигнатуре ставља коса црта, ознака елемента **d** и онда сам податак о примерку. За I примерак се не ставља никаква ознака, за музејски примерак се ставља ознака **m**, за дупликат **d**, за II примерак **c,cc,ccc**.

Пример 10

- 001 [a]c - исправљени запис [b]a - tekstualna građa, štampana [c]m - monografska publikacija [d]0 - nema hijerarhijskog odnosa [7]cb - ćirilica - srpska
- 010 [a]86-7558-009-6
- 100 [c]2001 [h]scc - srpski (ćirilica)
- 1010 [a]scc - srpski (ćirilica)
- 102 [a]yug - Jugoslavija [b]sr - Srbija
- 105 [a]y - publikacija nije ilustrovana
- 2000 [a]Antička i srpska retorika [f]Vojislav Jelić
- 210 [a]Beograd [c] Čigoja štampa [d]2001 [c]Beograd [g] Čigoja štampa
- 215 [a]227 str. [d]21 cm
- 3001 [a]Tiraž 500
- 320 [a]Napomene i bibliografske reference uz tekst.
- 6061 [a]Antička retorika
- 6061 [a]Retorika [x]Istorija [y]Srbija
- 6061 [a]Srpska epistolarna književnost
- 675 [a]82.085(37+38) [c]fik - fiktivni kod
- 675 [a]82.085(497.11)(091)
- 675 [a]886.1(091)-6
- 700 1[a]Jelić [b]Vojislav [4]070 - autor

- 992 [b]0108p054,0108kp049,0108p078,0110i018,01obs304,01obsm304,d01101,df,dr,dbl,dbgb,dns,dpr,dct,djbi,inz,ana,0111i032,pd01x133,0111nd053,0111knd048,011pc078, 0112i022,pc01x2,ID173771271,rs03x48,
- 996 2[d]f2\449752 [f]100108334 [o]20011023 q2 - u obradi [v]d - obavezni primerak [w]a - sopstveni fond [2]p01101sr - štamparije Srbije
- 996 2[d]f2\449752\dm [f]100108335 [o]20011023 [q]2 - u obradi [v]d - obavezni primerak [w]a - sopstveni fond [2]p01101sr - štamparije Srbije
- 996 2[d]f2\449752\dd [f]200102066 [o]20011106 [q]2 - u obradi [v]c - poklon [w]a - sopstveni fond [r]Ministarstvo kulture Srbije
- 996 2[d]f2\449752\dc [f]200102881 [o]20011224 [q]2 - u obradi [v]c - poklon [w]a - sopstveni fond [r]Ministarstvo kulture Srbije

Пример 10.1

II 449752 c, d, m

ЈЕЛИЋ , Војислав

Античка и српска реторика / Војислав Јелић . - Београд : Чигоја штампа, 2001 (Београд : Чигоја штампа). - 227 стр. ; 21 cm

Тираж 500. - Напомене и библиографске референце уз текст.

ISBN 86-7558-009-6

а) Античка реторика б) Реторика - Историја - Србија ц) Српска епистоларна књижевност

82.085(37+38)
82.085(497.11)(091)
886.1(091)-6

100108334, 100108335, 200102066,
200102881

COBISS.SR-ID 93700108

СИГНАТУРЕ ПРИРУЧНИКА

Приручници се у Народној библиотеци Србије сигнирају у посебном сигнатурном инвентару.

До 1974. године приручници су били разврставани на основу Винчел класификације која носи име свог аутора (Constance Winchell). Према овом систему публикације су биле подељене само на основне групе. Прихватањем система Универзалне децималне класификације поставило се питање раније сигнираних приручника. Рекласификација није долазила у обзир, па је одлучено да паралелно постоје два дела приручничког фонда класификована на различите начине. Сви приручници који су од 1974. године пристизали у Референсну збирку сигнирани су УДК ознакама, а они чији су претходни делови носили старе ознаке, допуњавани су. Временом, како су публикације губиле на својој актуелности, повлачене су у магацин а на полицама је остао један мањи број са старим ознакама.

Публикације које по својој садржини припадају Референсној збирци, а стижу путем обавезног примерка, најпре се сигнирају сигнатуром општег фонда и тако смештају у магацин. Сваки наредни примерак поменутих публикација сигнира се новом приручничком сигнатуром и смешта у Референсну збирку. Тако имамо случајеве да у једном запису у бази нађемо две сигнатуре, једну општег фонда и једну приручничку.

Постоје, дакле, старе и нове приручничке сигнатуре у фонду Народне библиотеке Србије.

Сигнатура се исписује на горњој маркици⁵⁾.

Стара приручничка сигнатура се формирала по принципима сигнирања општег фонда, с тим што је испред ње писана словна ћирилична ознака Пр, а на доњој маркици је исписивано велико ћирилично слово које је означавало стручну групу којој публикација припада.

Пример 11

- 001 [a]c - ispravljени zapis [b]a - tekstualna грађа, štampана [c]m - monografska публикација [d]0 - nema hierarhijskog odnosa [7]ba - latinica
- 010 [a]0-7136-3191-0
- 100 [c]1990 [h]scr - srpski (latinica)
- 1010 [a]eng - engleski
- 102 [a]gbr - Velika Britanija

105 [a]y - publikacija nije ilustrovana [b]v - priručnik
2001 [a]Who's Who 1990 [c]an annual biographical dictionary
210 [a]London [c]A & C Black [d]1990
215 [a]52, 2019 str. [d]29 cm
6091 [a]Biografije [w]Leksikoni
675 [a]929(100)(031)
9960 1[d]1 Pr \f2\m4529\s1990\l NJ [f]299103543

Пример 11.1

Пр II 4529/1990

WHO'S Who 1990 : an annual
biographical dictionary. - London : A &
C Black, 1990. - 52, 2019 str. ; 29 cm

ISBN 0-7136-3191-0

a) Biografije - Leksikoni

929(100)(031)
299103543
COBISS.SR-ID 7597836

Нова приручничка сигнатура је УДК број и он се исписује на горњој маркици.
На доњој маркици се уписује број из сигнатурног инвентара приручника и
испред њега велико ћирилично слово И :
И 3091

Пример 12

001 [a]c - ispravljени zapis [b]a - tekstualna građa, štampana [c]m -
monografska publikacija [d]0 - nema hijerarhijskog odnosa [7]ba -
latinica [y]51897863
010 [a]86-387-0347-3
100 [c]1993 [h]scc - srpski (ćirilica)
1010 [a]scr - srpski (latinica)
102 [a]yug - Jugoslavija [b]sr - Srbija
105 [a]y - publikacija nije ilustrovana [b]f - enciklopedija, leksikon

- 2001 [a]Enciklopedija političke kulture [f]glavni redaktor Milan Matić
210 [a]Beograd [c]Savremena administracija [d]1993 [e]Beograd [g]„Branko
Đonović”
215 [a]XVI, 1310 str. [d]24 cm
3001 [a]Tiraž 2500
3001 [a]Str. XI-XVI: Politička kultura i politički život: čemu
Enciklopedija političke kulture / Vojislav Stanovčić
320 [a]Bibliografija uz tekst.
6061 [a]Politička kultura [w]Enciklopedije
675 [a]32.001:008(031) [c]fik - fiktivni kod
7021 1[a]Matić [b]Milan [4]340 - urednik
7020 1[a]Stanovčić [b]Vojislav [4]912 - * autor predgovora == vidi 080
992 [b]9302p058,9302p068,9304ND049,9305pc071,9704nd058,9705c068,
9801b068,ljuba,
9960 1[d]f2\403200 [f]199300561
9960 1[d]I I\2801 [f]39940057

Пример 12.1

I 2801
II 403200

ENCIKLOPEDIJA političke kulture /
glavni redaktor Milan Matić. - Beograd :
Savremena administracija, 1993 (Beograd
: ”Branko Đonović”). - XVI, 1310 str. ;
24 cm

Tiraž 2500. - Str. XI-XVI: Politička
kultura i politički život: čemu
Enciklopedija političke kulture / Vojislav
Stanovčić. - Bibliografija uz tekst.

ISBN 86-387-0347-3

1. Матић, Милан

а) Политичка култура - Енциклопедије

32.001:008(031)

316.7(031)

199300561, 399400571

COBISS.SR-ID 13385740

СИГНАТУРЕ ПРАВНЕ БИБЛИОТЕКЕ И Б ФОНДА

Публикације намењене Правном центру и Информативном центру за библиотекарство и информационе науке добијају сигнатуру општег фонда. Док се буду налазиле на полицама ова два центра, односно док то буде литература актуелна за кориснике, у бази ће се после сигнатурног броја и свих могућих ознака које он подразумева (број тома, ознака примерка) иза косе црте уписивати ознака **ПБ**, односно **БФ**. На публикацијама се ова ознака не исписује.

Пример 13

001 [a]n - novi zapis [b]a - tekstualna građa, štampana [c]m - monografska publikacija [d]0 - nema hijerarhijskog odnosa [7]ba - latinica
100 [c]2003 [b] – monografska publikacija, godina izdanja nesigurna [h]scr - srpski (latinica)
1010 [a]bos - bosanski
102 [a]bih - Bosna i Hercegovina
2001 [a]Dejtonski sporazum
210 [a][S. l. : s. n.] [d]2003
215 [a]189 str. [d]21 cm
3000 [a]Kor. nasl.
675 [c]fik - fiktivni kod
992 [b]0304i015,r03PB1,0309nd053,
9962 1[d]f2n463434sPB [f]400300749 [o]20030417 [q]2 - u obradi [v]b - razmena
[w]a - sopstveni fond [2]1BIH01 - BIH-NUB-SARAJEVO [3]EUR 7,00
[r]pb,

Пример 13.1

II 463434/PB

DEJTONSKI sporazum. - [S. l. : s. n., 2003]. - 189 str. ; 21 cm

Kor. nasl.

400300749
COBISS.SR-ID 105472780

Пример 14

- 001 [a]c - исправљени zapis [b]a - tekstualna građa, štampana [c]m - monografska publikacija [d]0 - nema hijerarhijskog odnosa [7]ba - latinica [y]93196551
- 100 [c]1986 [h]scc - srpski (ćirilica)
- 1010 [a]scr - srpski (latinica)
- 102 [a]yug - Jugoslavija [b]sr - Srbija
- 105 [a]y - publikacija nije ilustrovana [b]b - katalog
- 2001 [a]Bibliotečki katalozi [c]materijali sa savetovanja održanog u Narodnoj biblioteci Srbije 15. aprila 1986. [f]stručna organizacija Slobodanka Todorović, Svetlana Jančić [g][organizatori] Društvo bibliotečkih radnika Srbije i Narodna biblioteka Srbije
- 210 [a]Beograd [c]Narodna biblioteka Srbije [d]1986 [e]Beograd [g]Narodna biblioteka
- 215 [a]126 str. [d]25 cm
- 7011 1[a]Todorović [b]Slobodanka
- 7011 1[a]Jančić [b]Svetlana
- 992 [b]9402x054,0010i022,pd00x97,0010i022,pc00x1,
- 9960 1[d]f3\94989**
- 9960 1[d]f3\94989\dd\sBF** [f]200001530 [o]20001011 [v]c - poklon [w]a - sopstveni fond
- 9960 1[d]f3\94989\dc\sBF** [f]200001537 [o]20001011 [v]c - poklon [w]a - sopstveni fond

Пример 14.1

III 94989

III 94989/BF c, d

BIBLIOTEČKI katalozi : materijali sa savetovanja održanog u Narodnoj biblioteci Srbije 15. aprila 1986. / stručna organizacija Slobodanka Todorović , Svetlana Jančić ; [organizatori] Društvo bibliotečkih radnika Srbije i Narodna biblioteka Srbije. - Beograd : Narodna biblioteka Srbije, 1986 (Beograd : Narodna biblioteka). - 126 str. ; 25 cm

1. Тодоровић, Слободанка 2. - Јанчић ,
Светлана
200001530, 200001537
COBISS.SR-ID 23471628

Упоредном анализом исписиваних елемената сигнатура на публикацијама, на каталошким јединицама и у каталошким записима електронске базе Народне библиотеке Србије долазимо до закључка да се Формат COMARC/Н који одређује испис података о стању фонда, а прилагођен је систему узајамне каталогизације COBIB, још увек не примењује доследно, односно нису у свим случајевима исписани у складу са њим подаци у сигнатурама, нарочито када су оне сложене из више алфа-нумеричких знакова. На почетку рада у електронској бази питање сигнатура није било у потпуности решено, па су ознаке, углавном, дословно преписиване са самих публикација. Дугогодишњи застој у комуникацији са IZUM-ом на имплементацији COBISS-а условио је да се у Народној библиотеци Србије структура записа није усавршава, па и када су у питању подаци о стању фонда.

COMARC/Н формат предвиђа да поље за исписивање података о стању фонда има два или више елемената. Ознаке елемената су једноцифрене и то у облику слова или бројки. Сваки други, трећи и идући елемент сигнатуре уводи интерпункцијски знак Ђ , иза кога долази најпре ознака елемента, па његов садржај, односно податак.

У циљу уједначавања сигнатурних ознака у електронској бази приликом сигнирања библиотечке грађе потребно је у потпуности поштовати структуру података коју препоручује усвојени формат, пратити све његове будуће измене и контактирати са IZUM-ом, ради проналажења најбољих решења за специфичности фонда и постојеће сигнатурне ознаке, које треба на најједноставнији начин представити у каталошком запису.

Приликом исписивања елемената сигнатуре, нарочито на публикацијама које припадају нумерисаним издавачким целинама, треба, у складу са усвојеним форматом, обратити пажњу на правилно и доследно исписивање: ознаке кола и појединачне свеске у оквиру кола, ознаке године и појединачне свеске изашле у тој години и једног колекцијског броја у више свезака, једног тома у више делова. Наведени формат треба примењивати у потпуности, а нужно је усагласити са њим и раније унете локацијске податке.

Напомене:

- 1) Формат за податке о стању фонда. Један од три Формата који дефинишу структуру података у COBISS-у
- 2) Физичка обрада подразумева:
Стављање печата власништва. У Народној библиотеци Србије се овај печат ставља на полеђину насловне стране и на 13. страна, публикације водећи рачуна да не буде преко текста. Уколико публикација има мање од 13 страна, печат се ставља на крај текста.

Стављање маркице која означава примерак. Оне се лепе у горњем левом углу предње корице (и на омоту уколико постоји). За I примерак – жута, за музејски – бела, за дупликат – плава, а за II примерак – црвена. На приручницима се лепе две беле маркице, једна у левом горњем, а једна у левом доњем углу.

Стављање печата примерка у горњи леви угао на полеђини предње корице (за I примерак се не ставља печат).

- 3) Број материјалног инвентара се исписује у доњем десном углу полеђине насловне стране и у доњем левом углу задње корице.
- 4) *Формати*

Формати	На публикацији	На кат. листићу	У бази
12 до 15 cm	I	I	f1
8 до 25 cm	II	II	f2
4 до 35 cm	III	III	f3
2 преко 35 cm	IV	IV	f4

- 5) Печат музејског примерка, дупликата и II примерка ставља се приликом физичке обраде на полеђину предње корице, као и на унутрашњу предњу страну заштитног омота.
- 6) На сваки примерак приручника се лепе две беле маркице. Једна у горњем левом углу, а друга у доњем левом углу.

Литература:

1. Ђурковић, Савета. Смештај књига (сигнирање). Билтен Друштва библиотекара и Народне библиотеке НР БиХ, год. 2, 1956, бр. 1-2, стр. 9-16.
2. Ђаја, Иванка. Приручници у новој згради Народне библиотеке Србије. Годишњак 1978 : Народна библиотека Србије, 1979, стр. 311-314.
3. Мирчов, Светлана. Живот и дело Јована Н. Томића : (са персоналном библиографијом) : докторска дисертација. Српско Сарајево, 2003.
4. COMARC/H format za podatke o stanju fonda. Maribor, IZUM, 2002.
5. Ковијанић, Гаврило. Архивска грађа о Народној библиотеци у Београду : 1821-1944. Београд : Народна библиотека Србије, 1991.

Резиме:

Упоредном анализом исписиваних елемената сигнатура на публикацијама, каталожним јединицама и у каталожним записима електронске базе Народне библиотеке Србије, и навођењем карактеристичних примера, истакнут је један број питања која је наметнула потреба поштовања структуре ових података, у складу са одредбама Формата COMARC/H у систему узајамне каталогизације COBIB.

Ово разматрање представља покушај систематизације уноса локацијских података о стању фонда у каталожне записе у складу са одредбама усвојеног формата, односно уједначавање лисног и електронског каталога Народне библиотеке Србије у сегменту сигнатурних ознака.

Дубравка Симовић
Принципи расстановки монографских публикациј в части общего фонда Национальной библиотеки Србији

Резюме

Сопоставительным анализом выписанных элементов сигнатур на публикациях, каталогических единицах и в каталогических записях электронной базы Национальной библиотеки Србији, и приведением характерных примеров, выделяется определенное число вопросов, навязанных потребностью уважать структуру этих данных, в согласии с требованиями Формата COMARC/H в системе взаимной каталогизации COBIB.

Настоящее рассмотрение представляет попытку систематизации внесения местных данных о состоянии фонда в каталогические записи в соответствии с требованиями принятого формата т.е. уравнения листового и электронного каталога Национальной библиотеки Србији в сегменте обозначений расстановки фонда.

Dubravka Simović
The Principles of allotting the Call-Number to the Monographic Publications in the part of the general holdings of the National Library of Serbia.

Summary

By the comparative analysis of the written elements of book numbers on publications, on catalogue entries and within catalogue records of the electronic database of the National Library of Serbia, and by mentioning the characteristic examples, a large number of questions, imposed by the necessity to respect the structure of these datas, according to the definition of the Format COMARC/H in the system of mutual cataloguization COBIB, has been spotted. This elaboration represents the attempt to classify location entries within the condition of Holdings into catalogue records, according to regulations of the adopted format, meaning to equalize the card and electronic catalogue of the National Library of Serbia, in this particular segment of book marks.